

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadónálban előre:
 Egy évre — 10 kor.
 Helyben máskor előre:
 Egy évre — 20 kor.
 Helyben máskor előre:
 Hét napra előre — 5 kor.
 Helyben máskor előre:
 Egy évre — 20 kor.
 Helyben máskor előre — 5 kor.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a délutáni órákban, kivételével a vasárnapokon.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kéri, hogy a feliratok és a hirdetések a kiadónálban érkezzenek meg.
 Hirdetési és kiadóhivatalos intéseknél.
 Egy évre előre 5 kor.

NAGYVÁRAD, június 4.

A nép barátai.

(Dr. H. L.) Kik lobogtatják Magyarországon a népmentés zászlaját? Bizony nem azok az öblös torku honatyák, akik kortesutjukon szörnyen verik a mellüket, zárt ajtók mögött azonban hűségesen paktálnak minden idők »átkos közügyes kormányával« s eladják jussukat egy tál lencséért. Nem is az arrogánskeleti származásu publicisták, akik palástolhatatlan irigységgel rohannak ki a latifundiók ellen és izléstelen rémképeket festenek a földesurak beláthatatlan határait verítékükkel öntöző, hullájukkal termékenyítő, kiszipolyozott parasztokról. És legkevésbé Bokányiék, Mezőfiék, Ehrenfeldék és a többi vörösvezér, akik a félrevezetett népet a csendőrszuronyok elé állítják.

A népmentés munkája nehéz feladat. Nagyon sok időt, még több türelmet és elnézést, ennél is több önzetlenséget és rengeteg ideálist must kíván. Tudatlan a nép, azért tanítani kell. Gyámoltalan és gyáva, tehát öntudatos, bátorra kell tenni.

Bizalmatlan, először természeténél fogva, másodszer, mert már sokan visszaéltek bizalmával és rutul rászédtek. Éppen azért tetemes anyagi áldozatokat kell hozni érdekében, hogy legalább valamennyire belássa a népmentő akció önzetlenségét, igaz voltát. Mindezek tetejébe tiszteletlen

is, háladatlan is a nép, tehát sok eszményiségre van szükség, amely a népmentés köznapi keserűségeit feledtesse és a munkakedvet ne lohassza.

A szegény nép fölsegítése, mint ezekből is látszik, egyáltalán nem lukratív foglalkozás. Annak, aki végzi anyagi hasznot nem hajt, hanem igenis pénzébe, munkájába, idejébe kerül. Hiába való munkát végezne tehát az, aki a nép igaz barátait abban a táborban keresné, amelynek végső célja mindenben: az üzlet, a haszon. A Rothschild-háznak temérdek a milliója és adott is már ajándékot a szegényeknek nem egyszer, sem kétszer. Mi mégis azt mondjuk, hogy azok a vékonyan fizetett falusi papok és tanítók, a kik valahol a hegyek közé dugott falucskákban leszoktatják a népet a pálinkaivásról, nagy nehezen kiszabadítják az uzsora karmaiból, sokkal több érdemet szereztek a népmentés körül, mint a kapzsi nagytőke, mikor jókedvében néha napján egy-két marék aranyat szór a szegények közé.

Kicsoda Károlyi Sándor gróf? A merkantil sajtó sokszor meghurczolja szeplőtelen nevét s a csongrádmegyei szoczialista szónokokkal együtt megvádolja földuzsorával. Pedig ez az őszmagnás egyike azon magyar közéleti vezéralakoknak, a kik előtt mindenkor tisztelettel kell megemelnünk kalapunkat. Naponkint többet tett és tesz a magyar nép védelmére, mint a szabadkőmivesség és a szoczialdemok-

rácia fennállásuk óta, mint a demagógok egész életükön keresztül. Hitel, fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, takarékmegtáruk, gazdakörök, népkönyvtárak, egyszóval a különböző népmentő organizmusok eszméjének importálásában, fölvirágoztatásában elévülhetetlenek az ő érdemei. Pedig már előrehaladott életkorban kezdte meg a magyar gazdatársadalom megszilárdítására törekvő munkáját. Ma már élte alkonyához érkezett és bár élemedett korában a vezéri zászlót kiadja kezéből, amíg nemesen érző szive dobogni fog, sohasem veszi le jószágos szemét a magyar nép ügyeiről-bajairól.

Lelkünk igaz örömeivel ünnepeljük Károlyi Sándorokban és Majláth Józsefekben a magyar nép barátját. Egy cél felé haladunk, Magyarország boldogulása felé. Magyarország legyen a magyaroké, ahogy a gönczi levél írta pár év előtt.

Van ilyen barátja a magyar népnek a főpapok, főurak sorában hála Isten elegendő. Nem mindnyája lép elő vezérgondolatokkal, de ez nem is szükséges. Fő, hogy mindnyájan cselekedjenek és a jó gondolatokat tette válsák. Es a magyar középosztály sem tétlen. Ma már szerencsére kevés falunk van, ahol a pap, tanító, jegyző, orvos, földbirtokos minden kínálkozó alkalmat meg ne ragadnának a nép megvédésére. Es hiába Magyarország sulypontja még mindig a falukban van. Első sorban még mindig agrikultur állam vagyunk. Iparunk az

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Klárka virágot szed.

(Klárka naplójából).

hitelesen kiírta: dr Krüger Aladár.

Ma azt mondtam Magdus néninek:
 — En nagyon szeretem a virágokat.
 Véletlenül Andor bácsi Magdus néni mellett állott s azt mondta rá:
 — En is szeretem.
 Es a mellett olyan különösen nézett Magdus néni. Furcsa ez a nézés: rám soha sem szokott így nézni. Magdus néni is olyan furcsán nézett Andor bácsira, megszorította a kezét s azt mondta:
 — En is szeretem.
 Már mire való volt ezt szólni? A mama mindig azt mondja, hogy szédülőzni nem illik.
 — Menjünk hát akkor virágot szedni a vasuti töltés mellé! — indítványoztam én, a mit mind a ketten igen helyesnek találtak.

Szeretem, hogy ilyen engedelmesek. Ha már én vigyázok rájuk, akkor illik, hogy én is parancsoljak. Eddig még a Missz cicca sem engedelmeskedett nekem, legfeljebb a kis bábum, most pedig egy igazi bajszos nagy embernek és egy igazi nagy lánynak parancsolok!
 Holnap megfogom kérni a mamát, varrassa hosszabbra ruhám. Ugy illik ezentul.
 A séta pompásan sikerült.

Magdus néni és Andor bácsi sokkal jobban el tudnak mulattatni engem, mint a papa és a mama. Ha mamákkal megyek sétálni, ők okvetlenül valami unalmas dologról beszélnek, mint például az aratásról, a nehéz gondokról. Mit érdekel az engem?

Aztán legalább volna szabad jó messzire szaladgálnom! De a mint az akácok közt meglátok egy gyíkot s utána futok, a mama azonnal rám kiált:
 — Nem szabad!

Nem régebben a vasuti síre kavicsokat raktam. Szép sorba állottak, mint a katonák; azt hittem, okvetlenül megdicsérnek érte. Szó

sincs róla! A mint a papa meglátta, összeszedte s lesepertette velem a kavicsokat, aztán bevitt a mamához és... és a mama is nagyon idegesen viselkedett velem szemben.

Azóta ki nem állhatom a sötét sarkot az ebédő ajtaja mögött. Naplomban pedig megörökítem azt a tapasztalatomat, hogy a mai mamám néha nagyon idegesek a kis leányaikkal szemben.

Oh, Magdus néni nem ideges! De Andor bácsi sem!

Kérd-tem:

— Mehetek-e gyíkot keresni az akácok közé?

— A mikor csak akarsz, felelte mind a kettő. Andor bácsi hozzá tette:

— Csak menj mentül többször. S tudod, a hol legsötétebb a bokor, ott vannak a legszebb zöld gyíkok. Keresd csak sokáig!

Magdus néni erre idegesen viselkedett a kezével az Andor szájára. En nagyon megharagudtam volna; Andor bácsi nem tette. Csak

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTEILER EDE

angol divat férfiszabó-cég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casinó-épület).
 TELEFON 520.

szerzhetők be.

mely angol szövetekből a legujabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműeket. — Női costumók és valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

sajnos, éppen az agrárosztály erőtlensége folytán csak teng-leng, és amennyiben virázkodik, annyiban nem a miénk, hanem csak czégének használja a magyar nevet.

Tisztelet-becsület Sándor Pálnak, meg az O. M. K. E.-nek is, amely most véres rőföt hordoz végig az országban, de mi mégis csak azt tartjuk, hogy a közvetítőkereskedelem szerepe mindenkor másodrangú. És handabandázhatik a merkantilizmus, amennyit tetszik, Soprontól kezdve — aholapozsonyi kiállítás idején Károlyi Sándor grófnak rohant neki a lipótvárosi követ, — le egész Temesvárig, — ahol a szövetkezeti papokat bántotta nem régen — az ország elnéptelenedését a kivándorlás és egy gyermekrendszer megszüntetése útján a népjóléti intézmények fogják megakasztani. Károlyi Sándor gróf azt mondotta a Magyar Gazdaszövetség közgyűlésen bucsubeszédében, hogy: »a társadalmi békére nem annyira vagyonsok aránylag kisebb csoportja veszélyes, hanem inkább azoknak növekvő száma, akik ugyan nem plutokraták még, de azok akarnak lenni.«

A magyar népnek tehát nem azok a barátai, akiknek az apja még idegenből szegény sorsban származott ide s ők már valamelyik nagyobb vidéki városban tartanak fönn virágzó üzletet, fiuk meg pláne az Andrást-uton készül palotát venni, hanem barátai azok a főnemesek, akikre sokan uszítják és barátja az a magyar középosztály, amely — Sándor Pál finom szellemeskedésével élve — kötenyt köt maga elé és a szövetkezeti boltokban kiszolgálja a Trézsi nénit.

Ujabb ex-lex.

A kormány sarkában megint ott ül a sötét gond: július 1-én lejár az indemnitási ha-

csak kissé rosszul megy neki, beüt megint az ex-lex vagy az utolsó hat havi indemnitás után ismét kérhet újabb prolongációt. Az a kérdés, miképp folyik a költségvetés tárgyalása. Rendes időben, amikor nem gyülemlött össze annyi keserűség az országban, amikor normális budget keretén belül foglalkoznak az ország bajjával, akkor is eltart egy hónapig legalább a költségvetés vitája, most pedig itt van a vasutasok fizetésének kérdése, szóba kerülnek mindenestre a rendkívüli hadügyi költségek is.

Tisza egyebekben is nehéz esztendő elé néz, mert tudvalevőleg ősszel felvonulnak a katonai kérdések: a véderő-revizióval az egész katonai reform a megígért reformok számonkérésével együtt. — Valószínűleg itt kerül a rendkívüli hitel tervezetéhez szükséges költségről szóló törvényjavaslat is a képviselőház elé.

A kormány eszerint nem tulságos módon élvezte a delegációk ülései által beállott szünetet és töri a fejét minden bajnak az orvoságán a házszabály módosításán.

ORSZAGGYÜLES.

A delegáció ülése.

Budapest, június 4.

A közös kormány részéről jelen vannak Pittreich lovag hadügyi-, Burián közös pénzügyminiszterek és báró Spaun tenger-nagy.

Ezen delegációs ülésen jelen voltak: Samassa egri érsek és Brankovics patriarka is.

Az ülést délelőtt 10 órakor nyitotta meg Széll Kálmán elnök.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét s ezután rátértek

a pénzügyi tärca

tárgyalására.

Szerb György előadó ismerteti a költségvetést és elfogadásra ajánlja.

Okolicsányi László határozati javaslatot terjeszt be, mely szerint utasítsák a közös a pénzügyminiszter, hogy a közös aktívák állom-

mányáról a jövő delegációnak részletes jelentést tegyen.

Burián István közös pénzügyminiszter kijelenti, hogy a határozati javaslatra nem adhat érdemleges választ, amennyiben ez ügyben a két állam kormánya kell, hogy állást foglaljon, a czéltól, hogy utasítás történjék a másik állam delegációjától is.

Okolicsányi László fejtegeti, hogy arra nincsen semmi szükség (a másik állam utasításaira) amennyiben a magyar delegáció utasítása elég arra, hogy a közös pénzügyminiszter a közös aktívák állományait kimutassa.

Burián István báró ragaszkodik ahhoz, hogy ő neki erre az utasítást mind a két állam delegációjától meg kell kapnia.

Rakovszky István csatlakozik Okolicsányi Lászlóhoz, elfogadja annak határozati javaslatát.

Hódossy Imre helyteleníti, hogy ezt a kérdést a delegáció hatáskörébe vonják be, ez nem tartozik ide, a képviselőházban jogunk van utasítani saját kormányunkat, hogy adasson részletes kimutatást a közös aktívákról.

Burián báró közös pénzügyminiszter ismertette ez ügyben állásfoglalását. Ezek után aztán minden további vita mellőzésével elfogadták a közös pénzügyminiszterium költségvetését és közös számszék költségeit.

Rátértek

a hadügyi költségvetés

tárgyalására.

Münnich Aurél előadó ismerteti és elfogadásra ajánlja a költségvetést.

Laszkáry Gyula főrend elszomorítónak mondja, hogy az általános gazdasági pangás közepette a hadügyre milliókat áldozunk. Mi pusztán mezőgazdaságunkra vagyunk utalva, ebből pedig a körülményekre tekintettel, kevés lehet a hasznunk.

A hadügyi költségvetést nem fogadja el.

Rakovszky István nem fogadja el a rendkívül magas hadügyi költségvetést, mert az egy olyan újabb teher, amely minden évben lassan-lassan növekedvén, egyszerre horribilis magasságra emelkedett, kétségessé teszi, hogy az ország gazdasági helyzete elbirja. Nem azt

éppen czuppantott a szájával, bizonyára a harag jeléül.

Némely fiatalember nagyon különösen mutatja a haragot. Nem tudom, velem szemben is így fogják-e mutatni?

Nincs szebb dolog, mint virágot szedni; sokkal jobb, mint skálákat zongorázni. A vasuti töltés partja teli van szebbnél szebb virágokkal. Van ott fehér, kék, akad gyönyörű pipacs is. Magdus néni mindig megtetszett hol egy buzavirág, hol egy pipacs és engem kért meg, hogy szakítsam le. Szívesen meg tettem, csak azt szeretném tudni, miért kellett Magdus néni mindig olyan virág, a melyik messzire volt? Holott közelebb sokkal szebb virágok is akadtak.

Andor bácsi meg mindig azt hajtotta: — Klárka, mikor keresi meg már a gyíkot?

Kedves bácsi ez az Andor bácsi, hogy ő is annyira szereti, amit én szeretek. Meg is tettem a kedvéért, hogy elmentem zöld gyíkot keresni; a virágokat odaadtam Magdus néninek, hogy vigyázzon rá. Nem tudom miért örült olyan nagyon, mikor a csokrot átvette? Bizonyosan nagyon szereti a virágokat.

Nagyon sokáig kerestem a gyíkot. A kis betyár annyit bujkált hol erre, hol arra, hogy a strimflimet is elszaggatták a tövissek, míg végre megtaláltam. Hoztam is nagy diadallal.

— Megvagy, bűnös! kiállítottam már mesz-sziről.

Es erre valami furcsa dolog történt, a mit sehogy sem tudok megmagyarázni magamnak, pedig már az első polgáriba fogok járni két év múlva.

Az volt a furcsa dolog, hogy a mint én elkiállítottam magamat, Magdus néni nagyot sikított. Nem tudtam, hogy az olyan nagy lányok is sikítanak. A sikításra odanézek, hát látom, hogy Andor bácsi szaporán elkapja a két karját Magdus néni derekáról s el akar ugrani. Az ám, ha az csak úgy menne! A kabátujj gombja beakadt Magdus néni bluzának a csipkéjébe s Andor bácsi sehogy sem tudta levenni. Ott vesződött folyton, a míg csak oda nem értem; Magdus néni arca olyan piros volt, mintha megint az Andor bácsi nyakendőjét kötötte volna meg.

Nem tudom, mitől ijedt úgy meg Magdus néni: az én gyíkmától-e, vagy attól, hogy leszakítja a gombot Andor bácsi kabátjáról? Bizonyosan félt, hogy kikap érte a mamától úgy, mint én, mikor a minap letéptem a ruhám négy gombját s becseréltem a zsidónál csokoládéra.

Szomoruan mentünk haza. Andor bácsi kiszabadult ugyan a csipkéből, miután a gombja leszakadt, de azért láttam, hogy félnek a mamától mind a ketten. Félelmükben átkarolták

egymást, illően összesimultak, mint a testvérek, pedig ők nem is testvérek.

Feltettem magamban, hogy nagylelkű leszek s mert olyan jók voltak, nem mondom meg őket a mamának.

Otthon persze a mamának első kérdése volt: — Hol jártatok? Mit csináltatok?

Andor bácsi igen buzgón veregette le a nadrágjáról a port, Magdus néni pedig szorgalmasan szorgolatta a virágot. Így hát én feleltem helyettük:

— Virágot szedtünk a töltésen és én nem félek a gyíktól. Itt van ni!

A mama azonban nem volt kíváncsi a gyíkra.

Különös! Ugy látszik a mamák semmire sem kíváncsiak. Egy dolgot mégis megkérdezett:

— Mit csináltak addig Magdus és Andor?

— Furcsa! hát a virágot tartották.

Ők ketten összenéztek s elnevettek magukat. Majdnem egyszerre szólaltak meg mind a ketten:

— Ugy van, virágot tartottunk a kezünkben. Édes, szép, üde tavaszi virágot...

Es megint nevettek.

En nem tudom, mit szoktak annyit nevetni? Nem tudnák kérem megmondani, miért kell nekik folyton kacagniok?

Férfi fehérneműek méret után és teljes uri kelengyék a legelegánsabb kivitelben, a leggyorsabban készíthetők Róth M. utóda kalap- és uridivat üzletében. Férfi- és női-czipők kizárólag a legjobb készítmény

kell tekintenünk, hogy mennyi esik reánk ebből a horribilis összegből, mennyi esik reánk a kvóta arányában, hanem mennyire bírja azt el a nép. Utal gazdasági helyzetünk pangására, amelynek nem állhatjuk útját a nép újabb megterhelésével. Az ilyen hadügyi költségek emelésével nem lehet emelni a hadsereg népszerűségét. Hivatkozok Németországra, ahol meg van állapítva törvényben a hadsereg létszáma, ezzel szemben a mi közös hadügyi miniszterünk sohasem tudja, mennyi a hadsereg létszáma, mert minduntalan létszámemelésről állanak elő, nem lévén megállapítva az állandó létszám, melyen túl nem lehet haladni. Nem hiszi el, hogy a 450 millió rendkívüli hitel előkapható a levegőből, ezekkel a jongleur mutatványokkal ő nem téveszthető, mi helyett egy kölcsönről van szó, amely már 25 évre van felvéve, de még most eldöntetlen, tehát közjogilag egy törvénytétel ez a kölcsön. Részletesen kéri kimutatni, hány katonára, hány ágyura, hány tisztre, hány hivatalnokra, hány altisztre van szükség. Mért ha ezt német birodalomban törvénybe iktatni lehetett, miért nem lehet nálunk is így, hogy tájékozódva lehessünk, mennyi kiadásra van szükség megváltóztatlanul?

A múlt év közgazdasági állapota.

A kereskedelemügyi miniszterium intézkedéséből a kereskedelmi és iparkamarák évről-évre terjedelmes munkálatot készítenek az elmúlt év közgazdasági állapotáról. Ez a jelentés formájában elkészített szakmunka felőlei az általános közgazdaságot, s részlete en ismerteti a mezőgazdaság ipar, kereskedelem, forgalmi állapotát, fejlődését, hanyatlását. Kutatja és kimutatja azok okait. Eppen ezen okoknál fogva érdekesek, tanulságosak a kamarák évi jelentései.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara most bocátja ki az 1903. évről szóló jelentését Nagyvárad és Bihar megye közgazdasági állapotáról.

A nagy gondtal, körültekintéssel és szakértelemmel készült munkát dr. Sarkadi Lajos kamarai titkár állította össze.

A részleteknél nem egy helyen felhívja a miniszter figyelmét egyes iparágak vagy a kereskedelem terén előforduló bémítő okokra, hiányokra; rámutat a vasuti forgalom terén szükséges intézkedések szükségességére.

Az egész jelentés részleteire itt nem terjeszkedhetünk ki, hanem tájékozásul leközöljük a bevezető részt, amely általánoságban jellemzi múlt évi közgazdasági viszonyainkat.

A jelentés általános része a következő:

Az 1903. év közgazdasági jellegét teljesen az 1902. évtől örökölte, mert mindama fejlődés-gátló tényezők, melyek az 1902. évben érvényesültek, terhelté tették az 1903. év közgazdasági életét is; de az 1902. év természetesen eredménye, kapcsolatban az 1903. év szintén jó természetűvel, ellentétben az eddig addott közgazdasági életünknek, a terhelt örökség elensúlyozására.

Világos tehát, hogy 1903. év közgazdasági állapota inkább a remény, mint a csüggedés hangulatát váltotta ki országunkban, mert az uralgó gazdasági és politikai bizonytalanság megszűntetését napról-napra remélhette az ország lakossága és számíthatott arra, hogy ezen bizonytalanság megszűnésével, a közgazdasági élet fejlődésére ható tényezők érvényesülhettek erejükkel s a hétnél többre nyitni sük eszandó után végre, ha nem is bő, de jobb közgazdasági helyzet teremő esztendő jönnek.

Fajdalom, a politikai helyzet bizonytalansága, mely az egyre ha almasodó obstrukció révén immár végülökülnek tetszett, megfosztott minden reménytől arra nézve, hogy közgazdasági életünk, különösen kereskedelmünk

és iparunk fejlődésének egyedül igazi bázisát: az önálló vámterületet és az ezen felépülő közgazdasági függetlenséget, ha ez idő szerint ki nem is vívhatjuk, — legalább rendezett közgazdasági viszonyok között és helyzetben érvényesülhessenek, bár Ausztriával közös vámterületen, a nemzet közgazdasági életének ható tényezői, ezek között az utóbbi két év elég bő természetű eredménye.

Ily helyzetben a lefolyt év közgazdasági állapota, legfeljebb annak bizonyosságánál szolgálhatott, hogy közgazdasági életünkben tényleg meg van a képesség arra, hogy rendezett viszonyok között fejlődhesse, a nemzet vagyonsodásának sarkkövétől szolgáljon, mert maga az a kétségbevonhatatlan tény, hogy oly megzavart politikai, társadalmi, és közgazdasági viszonyok között is közgazdasági deroute elő nem állott, fényes bizonyosága annak, hogy szilárd talajban gyökerezik és életképes sejtékből áll közgazdasági életünk lomb nélküli fája s csak esőre és napfényre van szüksége, hogy árnyat adó lombot és élteő gyümölcsöt teremjen.

Az eső és napfény hiánya volt érezhető tényleg lefolyt év közgazdasági életében és ez eredményezte, hogy ha a visszafajlásnak megdöbentő jeleit nem mutatta, fejlődésnek és gyarapodásnak eredményéről sem számolhatunk be.

A bizonytalanság szűlte apathikus szenvedétség és elszábadás jellemzik a közgazdasági élet minden megnyilvánulását az 1903. évben; ez időlegesen és helyenként fel-fellobbanó közgazdasági tevékenység csak muló konjunkturának s a helyi viszonyok sajátlagos alakulatának tudható be.

Ezzel szemben a lefolyt évben még gyarapodott az a nyomasztó befolyás, melylyel Ausztria közgazdasági tevékenysége hazai közgazdasági állapotunk mindenkori helyzetére gyakorol.

Elég ráuntalunk ama statisztikai tényre, hogy Ausztriával való forgalmunkban helyzetünk ismét rosszabbodott, mert míg az 1902. év november végéig 482 millió koronát tett ki Magyarország javára a kereskedelmi mérleg, adeig az 1903. évben Ausztria javára 0.33 millió koronát tüntet fel,

Ezen számok kétségben kívül helyezik azt a körülményt, hogy Ausztria ipari készítményei a lefolyt évben jelentékeny értékkel magasabban özőnlöttek hazánkba, mely körülmény ama tényre szembeállítva, hogy ezen többlet-behozatal, bizonyára nem iparunk megerősítésére, hanem csak a momentán fogyasztás kielégítésére szolgál, — szól a külön vámterület szükségessége mellett; különösen akkor, ha szemügyre vesszük azt a másik tény is, hogy Ausztria tartományainak 1902. és 1903. évi jobb termése, a jelentés évében cseh, morva és sziléziai rendes vevőinket hazai mezőgazdaságunktól teljesen elvonta.

Az ország közgazdasági állapotának most megrajzolt képét tükrözteti vissza nagyjában egészében kamarai kerületünk közgazdasági állapota is; és ha mégis akadunk elütő vonásokra, amelyek a megrajzolt kép zordságát enyhítik, ha egyik-másik itt honos iparágban, a teljs pangást fel nem találhatjuk; ha a mezőgazdaság szükségleteit szolgáló kereskedelmi ágak üzletmenete nem volt a forgalom teljes ellanybulása, ha a megelőző év élénkítő forgalma a jelentés évében időszakonként bővülést is feltüntet: azt az általános ható természetű eredményen kívül, a kamara székhelyén, sőt itt-ott a kamarai kerületben is a pénzbőségéből fakadó s az ex-lex folytán elodázható adófizetési kötelezettség miatt felszabadult jövedelemből eredő, egyre fokozódó építkezési kedvnek és a mezőgazdaságnál már elodázhatlanná vált újabb befektetések eszközleőnek tulajdoníthatjuk.

Ez a két tényező hatott élénki öleg kamarakerületünkben az építő par és a vele kapcsolatos iparágak üzemére és a mezőgazdaság részére szükséges anyagokat szolgáltató kereskedelmi forgalomra.

Nem zárkozhatunk el az elől, hogy ez alkalommal is meg ne ismételjük a vidéki köz-

pontok erősítésére, s a vasutak tarifáinak megfelelő reformálására már több ízben előterjesztett kérelmeinket, mert abban a meggyőződésben élünk, hogy eme két nagy fontosságú kérdés helyes megoldásától nemcsak kamarai kerületünk jövődi ipari-és kereskedelmi fejlődése, hanem az ország iparának és kereskedelmének, ez által pedig közgazdasági függetlenségünk bázisán, vagy a nélkül is, bár kevesebb intenzivitással és lassabb tempóban az ország általános jóléte és vagyonsodása függ. Eppen ezért, s nehogy felesleges munkát végezzünk, egyszerűen ráuntalunk az előző évekről felterjesztett jelentéseink ide vonatkozó részére, s tesszük ezt azért, mert bár kisebb jelentőségű észrevételeinknek évről-évre megjött a visszhangja, a szóban forgó két fontos kérdésre és azzal kapcsolatos javaslatainkra, mind ez ideig választ nem kaptunk.

A vasutasok sztrájkja.

— Második nap. —

Budapest, június 4.

Tíz óra volt, mikor az itélőtanács megjelent a teremben és az elnök utasította a szolgát, hogy szólítsa be a vádlottakat, akik két hosszú padban foglalnak helyet.

A bíróság dr. Barsch Arnoldot megbizta, hogy a bizonyítást sztenografálja; az elnök azután Turcsányihoz intézett kérdést:

— Ugy tudom, hogy a 13-as bizottság pótbizottságot alakított.

Turcsányi: Az nem pótbizottság volt, hanem tizenhárom új bizottsági tagot választottunk — arra az esetre, ha minket letartóztatnak, mert már ekkor híre ment ennek.

— Kik voltak annak az új bizottságnak tagjai?

— Ezt nem mondom meg.

Az elnök: Szeide, önhöz is ezt a kérdést intézem.

Szeide: Az új bizottságot tényleg megalakították, hogy letartóztatásuk esetén legyen vezetőség.

— Kik voltak annak az új bizottságnak tagjai?

— Ezt nem tudom. Szemányit megválasztották, de hogy elfogadta-e a bizottsági tagságot, azt nem tudom.

Kacsó jelentkezik, hogy vallomását kiegészítse. Kijelenti, hogy a sztrájk bizottság működésében részt vett s ezt csak azért hallgatta el, mert ennek elmondására Vörös államtitkárt kérte fel.

Vázsonyi védő: Tekintetes királyi törvényszék! Az elnök ur a tárgyalás elején intett bennünket, hogy a politikától tartózkodjunk. Megteszszük, habár nehezen, mert hat nap után felsőbb utasításra lett deliktum az ami eddig nem volt deliktum. Nagyon nehéz, tartózkodnunk, mikor látjuk, hogy a parlament éppen most foglalkozik a vasutasokkal. Itt a tendencia világos, sőt neveléses. De még tendenciózusabb, hogy a miniszter beszélt és beszédében hamis állításokat mondott a vádlottakról. Ha tud valamit, jöjjön ide, tanuskodjék, de ne beszéljen bizottságnak felelősség nélkül.

Az elnök: Csak röviden!

Vázsonyi: Rövid leszek, mert ez a ténykedés jellemzi, megbélyegzi önmagát.

Az elnök: De kérem.

Vázsonyi: A lapok közlése szerint azt állította a miniszter, hogy a vádlottak állították meg a vonatot a rákosi rendező állomáson.

A vádlottak: Ez hallatlanság! No de ilyet!

Az elnök: Csödet kérek!

Vázsonyi: Sorlay az én védenczem, az egyik vádlott. En az képviselőben kijelentem, hogy a miniszternek ez az állítása valótlán és ha bizonyítani akarja, jöjjön a bíróság elé.

Baracs: A miniszter politikai felelősség alatt beszél, azonban ezt az állítást bizonyí-

tani kell. Kérem a kihallgatását, mert az ilyen nyilatkozatok alkalmasok a közvélemény megtevesztésére és céljuk a bíróságot befolyásolni.

Az elnök: Ilyen czélt nem érhetnek el.

Dr. Baracs: De a szándék megvan.

Az elnök: Nem engedem ezt a politikai diskurzust folytatni. Nyilatkoznom kell. A tegnapi kijelentés után fájdalmasan tapasztalja a bíróság, hogy a védők a politikát behozták a tárgyalásba.

A védő: A miniszter kezdte.

Az elnök: Vázsonyi képviselő ur oly sértő hangon beszélt a miniszterrel, hogy kénytelen vagyok rosszsádságot kifejezni . . .

Vázsonyi: Miért?

Az elnök: Mert azt állította, hogy nagyon alacsony szempontból . . .

Vázsonyi: En az in scenirozásra mondtam.

Az elnök: Ami a miniszter kihallgatását illeti, majd akkor nyilatkozom, ha konkrét indítvány történt.

Az ügyész: Ea nem tesz indítványt.

Vázsonyi: Félreértett szavaimat kérem helyreigazítani.

— Ea nem a minisztert vádoltam azzal, hogy alacsony szempontból inscenirozta a dolgot, hanem a sajtónak azt a szokatlan eljárását, amelyet éppen és csakis azoknál a lapoknál észlelhetünk, melyek a kormányhoz legközelebb állanak.

Dr. Langler: Kérem a minisztert kihallgatni, mert a bíróság tekintélyét meg kell védeni azon váddal szemben, hogy ez megrendelt tárgyalás.

A miniszter maga volt az, aki a sztrájkot előidézte.

Győrffy: Ez a kormány pöre . . .

Az elnök: De kérem . . .

Vázsonyi Vilmos: Igenis, ez megrendelt pör.

Győrffy: Hogy ez a kormány pöre, azt tagadni nem lehet, mert minden vád, amit az ügyész képvisel, a kormány vádja. Suba alatt elsikkasztani a vád urát nem lehet. Nekem kell ez, különösen akkor, mikor a vád ura tolokodik a szereplők közzé.

Az elnök: Ha így méltóztatnak tovább is folytatni, akkor kénytelen leszek a szót megvonni.

Dr. Benedek János: Akkor visszavonulunk!

Vázsonyi: Nem tesszük ezt a szivességet a vádnak.

Dr. Rácz: Dehogy vonulunk vissza!

Győrffy: Ne méltóztassék a szót megvonni, mert én köteles vagyok védenczem érdekeit képviselni és e jogtól elútni nem lehet, nem szabad engem.

Az elnök: Mi a védő ur kívánsága?

Győrffy: Méltóztassék az igazság kiderítése végett a minisztert kihallgatni, hiszen ugy is ő tolokodott bele.

Az elnök: Ezért a kifejezésért rendreutasítom!

Dr. Győrffy: Elfogadom, bár akármi-lyen gyöngye kifejezést használjak is, a közvélemény mindig megtalálja a helyes kifejezést.

Dr. Rácz: A ténykörtülményekre nézve ki kell hallgatni a minisztert.

Dr. Geszt: Ez nem ténykörtülmény, hanem meggyőződés. Nem volt ott a miniszter, nem volt tanu sem, nem lehet tehát szemtanu.

Dr. Gál: Minthogy a vád részéről a védelem folytonos támadásnak van kitéve, már most én kérem, tessék Hieronymit és Tiszát kihallgatni. Hieronymit arra, hogy ő egyenesen megbízta a sztrájkbizottság tagjait azzal, hogy a kormány képviselőjével tárgyaljanak, tehát a megalakulást jogosnak, törvényesnek ismerte el. Ennek kijelentésére itt egyedül Hieronymi kereskedelmi miniszter illetékes, tehát ki kell hallgatni.

A bíróság visszavonult és rövid tanácskozás után úgy határozott, hogy ezidőszent nem dönt a kihallgatás dolgában végle-

gesen, hanem a bizonyítás lefolyása után határoz a bizonyítás kiegészítésének kérdésében.

Az elnök ezután ismételtlen kéri a feleket, tárgyaljanak objektivitással, tartózkodjanak a politikától, amibe nagyon belementek az imént, és még inkább kéri a védőket, hogy ne hangoztassák, mintha a bíróságot befolyásolni akarnák, a bíróság erre ugy sem kapható, de nincs is ilyen szándék senki részéről. Most pedig végre kezdjük meg a bizonyítást.

Bakonyi: A kormányhoz legközelebb álló irányító lap, az »Ujság« meggyanúsítja a védőket, megtámadja őket, bár a civilizált államban ez kellően nem jellemezhető, azt állítja, hogy mi is előidézük a sztrájkot és véletlen, hogy nem ülünk a vádlottak padján. Hogy ezt a hallatlan valótlanosságot nem bélyegzem meg kellően, azt csak a törvényszék iránti tiszteletnek a következménye.

Az elnök: A bíróság ezt tudomásul veszi. Most menjünk tovább.

Vázsonyi (felugrik): Bocsnat, de nevetem említették és nem engedem, hogy egy ilyen aljas, rongy lap valótlan állításokat szórjon reám.

Hítvány volt az, a ki ezt a hallatlanul aljas rágalmatokban abban a lapban publikálta, a melynek főfaktora a kormány, e per ura.

Az elnök: Ezért az erős kifejezésért rendreutasítom.

Az elnök: A szenvedély annyira föllobbant, hogy öt perczre felfüggesztem az ülést.

Szünet után az elnök figyelmezteti a védőket, hogy nagyon nehéz a helyzete, kéri őket, ne nehezítsék, hanem könnyítsék meg a tárgyalást, nem akar a perrendtartásban biztosított jogokkal élni, bírságot, hanem kéri a védőket, legyenek tárgyilagosak és engedjék nyugodtan lefolytatni a bizonyítást.

Vörös László mint tanu.

Vörös László nyug. államtitkár az első tanu; 55 éves, római katolikus, nős, országgyűlési képviselő.

Az elnök figyelmezteti, hogy mint tanu hallgatják ki, igazat valljon. Majd így folytatja:

— Tanu ur milyen minőségben érintkezett a vasuti alkalmazottakkal?

— Korábbi hivatali működésem alatt a vasuti ügyeket vezettem, azelőtt tíz évig a vasuti tanfolyamon tanárkodtam, mindenkit ismertem; akivel jót tehettem, megtettem, jogom volt tehát hinni, hogy szavaimra hallgatnak. A kormányelnök és Hieronymi felkértek, nem-e lennék hajlandó a közvetítésre, én kijelentettem, hogy baráti szivességből igen, de nem mint kormánybiztos.

— Tényleg nem is volt a tanu urnak ilyen megbízatása?

Nem, csak bizalmas megbízatásból jártam el és ajánlatokat saját felelősségemre tettem. Utbaigazítást senki sem adott, hanem a programot magam készítettem el és közöltem ezt megbízóimmal. A sztrájknak két oka volt: Felfüggesztés és gyűlésbetiltás. Célom volt, hogy a sztrájk ne hagyjon semmi nyomot vissza és a gyűlést engedélyezzék.

— Volt erre fölhatalmazása?

— Nem, a felelősséget azonban elvállaltam, hogy a kormánynál keresztül viszem. Proponáltam: az eddig történetekre fátyolt borítanak, senkinek bántódása nem lesz, álljanak nyomban munkába, üzletvezetőségünkint foglalkozhatnak a fizetésrendezés kérdésével és az üzletvezetőségek aztán küldhetnek megbízottakat a fővárosi nagygyűlésre, amely döntene és amelyen én is közreműködtem volna. Ezek voltak javaslataim. Ezeket sokáig tárgyaltuk Vázsonyival, Lengyel Zoltánnal és vádlottakkal. Huszadikán éjjel történt ez. Megállapodtunk és erről értesíteni nemtem a minisztert azzal, hogy másnap a bizottság közli a megállapodást a vasutasokkal. Hogy másnap gyűlés lehessen, engedélyt kértem és kaptam a miniszterelnöktől. Mikor visszatértem, értesítettek, hogy elvállalták a javaslatot ugyan, de nem vállalnak

garanciát, hogy a tömegnél keresztülviszik. Ez nagyon meglepett, mert hogy lehet így vezetésre vállalkozni. A bizottsággal, akiket vezetőkké feltoltak ugyan, de azok nem voltak . . .

Az elnök: Ez fontos!

Vörös: Állásuknál fogva ők belecsöppentek a bizottságba, de a tömeget nem vezethették, nem befolyásolhatták, mert ha ez módjukba lett volna, propositiómat bizonyára keresztülviszik. Hiba volt, hogy a tömeg nem kért, hanem követelt, mihez nem volt joga.

— Miben volt a követelés?

— Abban, hogy beszüntették a munkát és nem akartak tárgyalni, hanem hivatkoztak a pár évvel ezelőtti beadott memorandumokra, amelyekhez szigoruan ragaszkodnak és ilyen értelemben követelik a fizetésrendezést.

— A bizottság is?

— A bizottság azt mondta, hogy ez a tömeg álláspontja, amit el kell nekik is fogadni. Vázsonyi tisztelt barátommal együtt napokon keresztül minden lehető elkövetünk, hogy a békét helyreállítsuk, de ez nem sikerült.

— Es mi volt a memorandumban?

— Azt nem tudom, de maguk a sztrájkbizottság tagjai sem tudták, mit akarnak. Előállott az a fura helyzet, hogy a fizetésrendezési törvényjavaslatot nem a kormány, hanem az alkalmazottak szerkesztették meg.

UJDONSAGOK.

TAJEKOZTATO.

Június 18. Katolikus jünialis a Püspök-fürdőben.

* **Urnapi körmenet a Szent László-templomban.** Az urnapi istentiszteletet és a körmenetet az ősi szokáshoz híven ma, vasárnap tartják meg a Szent László templomban. Itt is nagy egyházi pompával megy végbe a magasztos ünnepély. Részt vesz a katonaság, a katonazenével, a zárdák növendékei. A négy lombsátort már tegnap felállították: az új városház előtt, a gör. kath. püspöki székház kapuja előtt, a templom déli oldalán és a Molnár Lajos-ház előtt. Az ünnepélyes szentmisét és a körmenetet Radnay Farkas feszentelt püspök tartja, dr. Lestyán Endre káplán pedig szent beszédet mond. Kedvezően idő esetén a körmenet elmarad a szertartásokat a templomban tartják meg.

* **Személyi hir.** Rimler Károly polgármester tegnap este a fővárosból hazaérkezett Nagyváradra.

* **A muzeum megnyitása.** A muzeum mely az április 23-iki tolvajlás óta érthető okokból, zárva volt, a mai nappal ismét megnyílt. Hetenként azonban csak két nyitási nap lesz. Vasárnap délelőtt 10-től 12-ig, esetleg fél 1-ig, délután 3-tól 5-ig; csütörtökön pedig délután 3-tól 5-ig van rendes nyitás. Vasárnap belépő díj 20 fill., csütörtökön 40 fill. Nyitás időn kívül a muzeum 1 koronáért tekinthető meg. A főbejáratnál villamos csengő van. A közönség tudomására hozzuk még, hogy a régészeti egyesület Forgó Lajos házimestert elbocsátotta s helyette két házi szolgát fogadott Bartha Gyula és Buzássy József személyében.

* **Rákóczi hamvainak hazaszállítása.** Megemlékeztünk mi is fővárosi tudósítások nyomán a felmerült aggodalmakról, hogy Rákóczi hamvait nem szállíthatják haza. Erre végre az »M. K. Lap« a következőket írja:

A konstantinápolyi mohamedán lakosság egyáltalán nem fanatikus, de még ha az volna

is, akkor sem történék Rákóczi koporsójának kiemelése és elszállításával. Ugyanis a Saint Benoit-templom, hol Rákóczi, továbbá Thökölyné Ernyi Ilona és Bercsényiné Csáky Krisztina nyugszanak, a Galata-negyedben van, ahol egyetlen egy mohamedán sem lakik. Ott tehát végbemeget az exhumálás anélkül, hogy a sztambuli és a külvárosi mohamedánok egy szót is hallanának felőle. Titkolódzásra azonban nincs ok. A török nem avatkozik más felekezetek dolgába, aminek igazolására felemlíthetem, hogy midőn a múlt század elején a Benoit-templom restaurálásául a kriptát megbontották és Zrinyi Ilona koporsóját megnyitották, a esodálatos épségben maradt holttesthez napokon át ezrel záródokoltak a görögök és örmények, keresztények s a rendet köztük török katonaság tartotta fenn. A mohamedánság nyugodtan nézte a tolongást és a zárandoklást. A törökök toleranciájára jellemző például az is, hogy a szaloniki-i Demeter-mecsetben megtörték Demeter állítólagos csontjait és a keresztényeknek megengedik, hogy a templomban lévő sírnál imádkozzanak. Ami a lazaristákat, a St. Benoit-zárda jelenlegi tulajdonosait illeti, nem kell tartani, hogy akadékoskodni fognak. E sorok írója tavaly ősszel beszélgetett a zárda priorjával s őle tudja, hogy a rend szonnan kiszolgáltatta a hamvakat, mihielyt a római pápa erre engedélyt ad. Az engedély szükséges, miután a rend a Rákóczitól s megelőzőleg Zrinyi Ilonától hagyatéklag kapott alapítvány fejében elvállalta az ő hamvainak örök időkgig való megőrzését és szent misék mondását. E fogadalom, illetőleg kötelezettség alól csupán a katolikus egyház feje mentheti fel a lazaristákat, akik a templomot a jezsuitáktól vették át. Világos tehát, hogy diplomáciánknak legelőször is a Vatikánhoz kell fordulnia. Ha a pápa abszolválta a lazaristákat s ha a lazaristák valamely ajándékot kapnak a magyar államtól, vihetjük a hamvakat. A szultán szívesen ad diszkisérletet s Konstantinápoly lakói hódoló tisztelettel fognak sorfalat képezni a hazájába visszatérő madzsar fejedelem utolsó útjában. Nézetem szerint hajón kellene történnie a hazaszállításnak. Egy kisebb hadigőzös beállhat Tophane vagy Galata előtt a Boszporusba s a Benoit-templomtól a partig az út nem tart tovább egy negyedóránál. A vasuti állomás már messzebb van, Sztambulban, ahová hidon kellene át menni. *Albisy Albert.*

* **A püspök utazása.** Dr. *Szmrecsányi Pál* val. belső titkos tanácsos, váradi l. szent. püspök tegnap reggel a gyorsvonattal dr. *Szemelthy Géza* titkár kíséretében a fővárosba utazott. A püspök ur ő Excellentiája néhány nap múlva visszaérkezik székhelyére, hogy megkezdhesse bérmautját egyházmegyéjében. Legelőször is *Tenkén* lesz a bérmlás, vasárnap, 12-én.

* **Uj titkos tanácsosok.** A kormány félhivatalosának hiraása szerint a király *Nyiry Sándor* honvédelmi miniszternek és báró *Rosner Ervin* fiemei kormányzóknak a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

* **A műtárlat bezárása.** Nagyváradi művészeti eseménye a műtárlat, mely majd kéthétre városunkban gyűjtötte az ország összes nevezetes festőinek, szobrászainak kiválóbb alkotásait, ma vasárnap bezárul, miután már megszólván mindenki, ki csak legkevésbé is érdeklődik a szépművészetek iránt, megtekintette. bár most is állandó az érdeklődés. Tegnap is több mint háromszáz látogatója volt a tárlat-

nak. Ma vasárnap meg tekinthető a tárlat s a bezárást a délután öt órakor tartandó sorsolás fogják képezni. Nyolcz-kilencz kép kerül sorsolás alá, amelyek a legnagyobb tetszéssel találkoztak a látogatók részéről. Ma a belépti díj 20 fillér, a sorsolásra pedig a beléptidíjat 50 fillérben állapította meg a rendezőség.

* **A királykoronázás évfordulója.** E hét szerdáján 37-ik évfordulóját tül a magyar nemzet ama történelmi nevezetességű napnak, melyen ő felsége I. Ferencz József s néhai hitvese Erzsébet királyné fejére tették a budai Mátyástemplomban az egész nemzet üdvivál-gása közepette Szent-István koronáját, nemzetünk kincsét. Az évfordulót országszerte megünneplik. A főünnep természetesen a budavári koronázó Mátyás templomban lesz. — Az iskolákban az előadások szünetelni fognak.

* **Elrontották a Bónai-kutat.** Egyik régi érdekes emléke volt Nagyváradi városának a nagy gyakorlótér mellett levő u. n. Bónai-kut. Evtizedekkel ezelőt kitűnő vizet beakarták vezetni a városba s néhai dr. *Grósz Albert* és dr. *Kutiák* Agoston orvosok indították a célból mozgalmat, azonban a dolog elaludt. Azóta kevés gondozásban részesült a bővizű forrás, amely a körüllevő szántóföldek munkásainak és a gyakorlatozó katonaságnak adott üdítő, pompás vizet. A város most körül betonfalasztatta s hasonló boitozatot készítettet följé. Ezzel aztán tönkretették az egész forrást. Olyan ember fogott a munkához, aki nem értett hozzá s a betont beépíteték a forrásba s azt elzárták vele. Most csak az a víz van benne, ami belefolyt kívülről; valóságos pocsolya. Azt hisszük, erről nem tud *Köszeghy* József főmérnök, különben nem engedte volna betönni a régi, kitűnő forrást.

* **Tolvaj Andrassy kanonok házában.** A váradi káptalan egyik kiváló böceztő tagjának, *Andrassy* János prelátnak Pray György-utcai házába betért *Glats* János helybeli illetőségű foglalkozás nélküli napszámos koldulni. A nemes szívű, jótékony főpap nem is bocsátotta el a kéregetőt alamizsna nélkül, de az nem érte be az adományyal, hanem kiment, s folyosón látott egy pár csizmát el, emelte. Mielőt azonban odább állhatott volna a hetes észrevette a tolvajlást, lefogta a kéregetőt napszámost és átadta rendőrségnek, honnan áttették az ügyet a járásbiróságához.

* **Az eső . . .** Hosszu várakozás után az elikkadt természetet felűditette tegnap egy kis jó eső. Délelőt sűrű nyári zápor köszöntött be, villámás, dörgéssel. Egy óra hosszáig hullottak a kövér esőcseppek a szomjas földre, a melynek felső rétegét némileg megáztatták. Délután ismét volt rövid ideig tartó csendes, jötevő eső, de ez még mindig kevés ahhoz, hogy a föld jól megázzék. A termények egy részén már keveset változtat, de mégis sokat javít a kedvezőbb időjárás.

* **A volt városháza átalakítása.** A váradi-olaszi-i községi elemi leányiskolát kihelyeztetni a mostani szűk és sötét rozoga épü-lelből a város. E célra a volt városházát alakítatja át Nagyváradi városa. Tegnapelőt tartották meg a 32792 koronára előirányzott átalakítási munkálatokra az árlejtést. Szóbeli ajánlatot adtak be: *Gullmann* József 7%, engedménnyel, *Keztyüs* János 7 1/2% engedmény-

nyel; írásbeli ajánlatokat tettek: ifj. *Rima-nóczy* Kálmán 5%, engedménnyel és *Incze* Lajos és társa 12 8/10% engedménnyel. Tehát ez utóbbi ajánlat a városra a legelőnyösebb.

* **A Szt József-intézet új kormányzója.** Dr. *Szmrecsányi* Pál püspök ő Excellentiája a besztercebányai püspökké kinevezett *Radnai* Farkas helyébe új kormányzót nevezett ki a helybeli Szt József-intézetbe. Választása káptalanának olyan tagjára esett, ki életének javarészt a nevelés terén töltötte el s egykor maga is a Szt József-intézetnek — akkor még Salamon-fundációnak növendéke volt. Az intézet új rectora dr. *Karsch* Lollion kanonok lett, aki most veszi át az intézet kormányzását. Örömmel üdvözljük őt új és szép működési körén, hol hisszük sok áldás fog fakadni munkálkodása nyomán.

* **Kinevezés.** A m. kir. pénzügyminiszter *Beregi* László nagyváradi kataszteri irattárt kezelő irodatisztet ideiglenes minőségű pénzügyi fogalmazóvá és földadó nyilvántartási biztossá nevezte ki.

* **Megmart gyermekek.** Lapunk keddi számában hirt adtunk arról a két kis gyermekről, akiket egy veszettkutya megmart. Megirtuk azt az Odisszeát is, amelyet a közigazgatás bölcsesége a két gyermekkel végigcsináltatott. Ebben az ügyben tegnap dr. *Baróthy* Akos főorvos urtól levelet kaptunk, amelyben részletesen megírja, miért nem intézkedhetett ez ügyben a fővárosi hivatal azonnal? Mert először az ily eset mindenkor előbb a közigazgatásági hatóságnál bejelentendő, aki másodsor intézkedik a kutya felboncoltatásáról s a hivatalosan megállapított veszetségről s arról hivatalos bizonylatot vesz fel. Harmadszor a hatóság intézkedik a konstaltált veszetség esetén továbbá arról, hogy a szükséges okmányok beszerzése után megmart egyén vasúton díjtalanul kísérővel a Pasteur intézetbe Budapestre feljusson, mert különben mindezek hiányában a miniszteri rendelet értelmében fel nem veszik, de sőt az illető a vasuti utazását sem kezdheti meg. Ez indokok előtt meghajolva, kijelentjük, hogy a főorvos ur hivatalos eljárását legkevésbé sem kifogásoltuk. Kifogásunk csak az ellen volt és van ma is, hogy ilyen esetben sürgős esetekben szabályok kötik meg az orvost s bürokratává teszik. A rendszer, nem pedig egyének ellen fakadtunk ki s legkevésbé sem érintettük a főorvos ur személyét. Csökkünk is a hallatlanul merev és tempózó bürokratizmus ellen kelt ki s leg-lyebb a kórház ellen érzett ki belőle a keserűség, amiért egy halálveszélynek kitett gyermeket a sürgős szükség ellenére visszautasít bizonyítványért. Nem tudná ilyen kényszerhelyzetben azt a papirt a visszautasító beszerzeni s utólag pótolni, addig pedig a gyermeket könyörtől kezelni?

* **Uj állampolgár.** Boros Borgenit Jakab nagyváradi lakos belépett a magyar állam kötelékébe. Az állampolgári esküt tette *Bordé* Ferencz főjegyző előtt.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután *Lenk* Antal sőtőmester temetése. Ott voltak az ipartestület képviselőiben *Bertsey* György elnök, az első általános munkásbetegsegélyző pénztár tagjai lobogóval *Zboray* Gyula előt vezetése alatt s az iparosok közül számosan és nagy közönség. A gyászszertartást dr. *Vucsics* Gyula plébános végezte segédlettel. *Kalmár* Illes kántor győnyörű ének után megindult a gyászmenet a

Hatóságilag engedélyezett
végeladás.

Optikus- és kötszer-árak. Singer-féle varrógépek. Valódi tükörtajt pipák és szipkák. Különféle hangszerek.

Más vállalat miatt ületemet teljesen feloszlatom. Az összes raktáron levő norinbergi, rövid, díszmü és uri divatárakat gyári áron alul eladom.

Az üzleti berendezések eladók.
Az üzlethelyiséget is átadom.

Serényi M.

Szt. László-tér, Fekete Sas szálloda kapuja mellett.

központi temetőbe. A gyászokosi két oldalán a munkás betegsegélyző pénztár tagjai haladtak égő gyertyákkal. A temetőben még egyszer beszentelték a koporsót s lehocsátották a sírgödörbe.

* **Adományok az árvaháznak.** Strasser Alfrédné urnő 100 koronát és Ozv. Harrach Józsefné urnő 20 koronát ajándékozott a városi árvaház alap javára, melys kegyes adományokért az árvaház igazgató választmányának nevében ez uton is hálás köszönetemet nyilvánítom és Nagyvárad város igazgató választmányától nyert felhatalmazás folytán bizalommal fordulunk a város szőlő, kert és földtulajdonosaihoz azon tiszteletteljes kéréssel, hogy az árvaház jótékony működését adományaikkal elősegíteni sziveskedjenek. Nem pénzbeli hozzájárulást kérünk az árvaház részére, hanem azon felesleget, mely a gyümölcs és élelmiszer készletből megmarad és nélkülözhető. Ezt a felesleget kérjük a jöltező emberektől az árvák részére, akiknek végtelen örömet fog okozni a legkisebb adomány is és az árvaház rendelkezését nagyban elő fogja segíteni. Akik nemesszívókra hallgatva a városi árvaház gondnokságához (Schlauch tér 26 sz. emeletes épület) adományaikat elküldik: ezerszeres köszönetét a felsegített árváknak fogadják már ez alkalommal is. A nyújtott adományok a helybeli hírlapokban fognak nyugtáztatni. A városi árvaház női választmányának nevében: Des Echerolles Kruspér Sándorné elnök.

* **A Fraknoi-díjak nyertesei.** A Fraknoi-féle nagy római díjak nyertesek között Grünwald Béla festőművész és Damkó József szobrász már elfoglalták helyeiket a római magyar művész-otthonban. A harmadik művész Hegedűs László festő csak e hónap közepén utazik Rómába, ahová lemegy Fraknoi Vilmos ez. püspök is, aki fejedelmi bőkezűséggel gondoskodik a magyar művészekről. Damkó szobrász a püspök óhajására magyar történelmi vonatkozású pápai síremléket fog mintázni a lateráni templom számára.

* **Halálozás.** Részvételt vettük a gyászhirot a derékagó: özv. Ferenczy Illénné elhunytáról. Az elhunyt matróna testvérhuga volt b. e. Zay kanonoknak, egyik leánya, Ilona, mint festőművész szép sikert ért el. Temetése ma, vasárnap délután négy órakor lesz. A család a következő gyászjelentést adta ki:

Ferenczy István, Ferenczy Luiza férj. Csánády Akosné férjével és gyermekeivel, és Ferenczy Ilona a többi rokonok nevében is mély fájdalommal jelentik a felejthetetlen jó édesanya, anyós, nagyanya és rokonnak özv. Ferenczy Illénné, szül. Zay Aloizának június hó 3-án, déli 12 órakor, a halotti szentségek átadatos felvétele után, életének 88-ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei június hó 5-én, d. u. 4 órakor fognak Lukács György-utca 43. számú házából az olasz-i sírkertben örök nyugalomra helyeztetni; az engesztelő szent mise-áldozat pedig e hó 5-én, d. e. 10 órakor fog a Premoutrei-rend templomában bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1904. június hó 3. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Az ischli klauzula.** Bánffy báró, Szöged egyik kerületének új képviselője (a huszárjának): Ugyan János, égesd el ezt a fene ischli klauzulát, mert utóbb még ezt találok benyújtani a mandátum helyett!

* **Tempora mutantur.** Valamikor a Tisza öntött ki Szegeden. Most pedig Szeged öntötte ki Tiszát...

* **Bizonytalanság.** Most nem tudni, Teréznek adtam-e a találkozót az Erzsébet-körútra, vagy Erzsébetnek a Teréz-körútra?

* **Samuka érdeklődik.**
— Mama gallér vagy te?

— Micsoda kérdés ez már megint Samuka?
— Hát a papa mondta a múltkor, hogy téged a nyakába varrtak!

* **Gyerekezés.**

Pistike (születésnapján): Ugy-e papa, ma a születésnapomon addig ehetek, míg beteg leszek.

* **Gyerekszódból.**

— **Mama:** Hej, csak itt volna a nagybácsi, majd kimutatnám neki a fogam fehérét!

— **Ferike:** Azt ugy is megteheted mama, ha nincs itt. Küld el neki postául!

* **Üdvarlás**

Az eladó leány: Ugy hallom a nős férfiak tovább élnek, mint az agglégények!

A jelölt: Csak hosszabbnak tetszik nekik az élet!

* **A Püspök-fürdő szépül.** A főszezon bekövetkeztével mind többen keresik fel az üdülni, gyógyulni s a kellemesen szórakozni óhajtók a Szent László (Püspök) gyógyfürdőt. Az állandó vendégek száma is nagy. Az a sokoldalú, czélszerű ujtás, amelyet **Kernács János** bérlő már eddig is létesített, a legpompásabb gyógyfürdők egyikévé tette már is a kitűnő hirtévének örvendő pompás telepet. Meglehetően csinos a gyógyterem előtt most épített tágas terrasz, s az előtte elterülő virággruppok és a hatalmas, fejlődésnek indult fenyőfák. A szálloda belső berendezése is czélszerű ujtásokon ment át, hogy a vendégek kényelme minél teljesebb legyen. Nagyban hozzájárul a fürdő népszerűségének emeléséhez s a látogatottságának fokozásához a kitűnő konyha és a kifogástalan italok, s e tekintetben **Kernács János** már régen elismerésre tett szert. A nyár folyamán különféle mulatságok és látványosságok lesznek ezen a pompás fürdőtelepen.

* **Verekedés a szőlőhegyen.** Sulyos kimenetelű verekezés folyt le tegnap a váradi szőlőhegyen két munkás között. Ifj. Szabó Károly h. k.-pályi-i napszámos Kocsis Lajos ugyanodavaló napszámost a váradi szőlőhegy egyik szőlőjében, ahol dolgoztak, tegnap este szóváltás közben egy karóval úgy fősbe ütötte, hogy a sérült életbenmaradásában nem bíznak az orvosok. Szabót sulyos fejszével a Bihar-megyei közpórházban ápolják, Kocsist pedig letartóztatták a rendőrség. Az ügyben a kir. ügyészség vizsgálatot rendelt el.

* **A hála.** Rákosi Géza asztalossegéd még február 20-án szállást adott Gáti Kálmán foglalkozás nélküli asztalossegédnek, aki másnap virradóra köszönet fejében Rákosi munkakönyvével megugrott. A rendőrség körözésére Gáti Kálmánt az ellopt munkakönyvvel egyetemben tegnapelőtt Dárdán letartóztatták és Nagyváradra hozták.

* **Álkuksos tolvajok.** Tegnapelőtt éjszaka **Mártonffy** Bogdán ügyvéd uri-utczai házában és dr. **Bodor** Károly Teleky-utczai házában álkuksos tolvajok jártak. Mindkét helyen felnyitották a kaput és a lakásajtót, de mindkét helyen megriasztották őket és elmenekültek. A rendőrség erőlyesen kutatja az álkuksos tolvajokat, hogy mielőtt siker koronázná gonosz munkájukat, ártalmatlanná tegye őket.

* **A zsirosszóda halottja.** Szilágyi Píroska 20 éves cseléd még a múlt hó 25-ikén zsirosszódát ivott. A sulyos belső sérüléseket szenvedett leányzót a biharmegyei közpórházba szállították s gyógykezelés alá vették. Azonban nem sikerült az életut leányzót az életnek megmenteni, mert tegnap reggel kiszendvedt.

* **Gyanus alak a Muzeum körül.** Tegnapelőtt este 9 óra tájt a Muzeumnál őrszolgálatot teljesítő Lovas Imre rendőr egy

gyanus alakot látott, amint a kerítésen keresztül ugorva, a Muzeum körül ólálkodott. Mikor igazolásra hívta fel, az illető **Ladányi Mihály** nagyszalontai gazdálkodónak mondotta magát és hamarosan két koronát ígért a rendőrnek, ha elengedi. A rendőr természetesen bekísérte az atyafit, aki a rendőrségen már azt mondta, hogy **Körösszeg-Apátiból** való, de kilétét igazolni nem tudta. Majd megmotozták s 116 koronát találtak nála. Kiléte megállapításáig zár alá került.

* **A Szacsvayták összejövetele.** A Szacsvay Imre-asztaltársaság a rendes helyén, a 48-as Népkör helyiségében ma, vasárnap este társasösszejövetelt tart.

* **Megnyilt a Városligetben az uszoda.** A melegebb idő beálltával a közönség azon része, amely nem vándorolhat el a kánikula heve elől a fenyvesek közé, vagy fürdőzni, azokra valóságos létszükséglet az uszoda. **Pankolics** Károly városligeti uszodáját a modern követelményeknek megfelelően rendezte be s most nyitotta meg. Nagy előnye ennek az uszodának az, hogy még itt semmi szenny és piszok nem ömlik a csatornákon át a vízbe s így az teljesen tiszta, tündi.

* **A szkeresek új számai.** A nagyvárad szkeresek a múlt évben és két éve nyert számaik helyett új számot és igazolványt nyerne a fuvarosok szakegyletétől. A most használatban levő régi számok érvénytelenek lettek.

* **Hűtlen cseléd.** Smutzler János óráiparostól megszökött a cseléde, Boross Róza, miután 21 korona pénzt lopott. Később nyomára jöttek, hogy a házi tolvaj nem csupán ennyiben károsította meg gazdáját, mert 160 koronára tehető az, amit ékszerben és pénzben apránként a szarkatermészetű cselédleány összelopkodott. A megugrott tolvajt keresi a rendőrség.

* **Találtak** egy zsebkendőt pénzzel és egy zsebkendőt kulccsal. Atvehető a rendőrségen.

* **Katona zene a Lloydban.** A Lloyd kioszkban ma, délután fél 5-től egy-ketted 7 óráig a *katonazene nagy ussonna hangverseny* tart. Este fél 9-től szintén a *katona zene* hangversenyez, teljesen új műsorral. Kitűnő fagyalt, jégbe hűlt italok, figyelmes kiszolgálás. Szives látogatást kér tisztelettel. **Kurtág Derső** kávé.

x Van szerencsém a m. t. nagyközönség szives tudomására hozni, hogy **villamos és légszesz** felszerelő üzletemet **Bémer-tér, 4. szám alá** helyeztem át, amidőn az eddig irántam tanúsított szives pártfogást megköszönöm, kérem azt a jövőben is fentartani, vagyok kiváló tisztelettel ifj. **Stern Sándor**, elektrotechnikai vállalata. 745

x Tisztelettel hívjak fel lapunk olvasóinak szives figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó czég lapunk mai számában közölt hirdetésére. 608

IRODALOM.

Uj lap Belényesben. Belényes községben *Belényes és Vidéke* czimmel társadalmi hetilap indult meg, **Bánfalvy Gyula** szerkesztésében. Az új lap beköszöntőjében kijelenti, hogy a közérdeket kívánja szolgálani, függetlenül s a legszebb ideál: a magyar kultúra szolgálata lesz legfőbb célja. Az első szám ügyesen, a kis város igényeihez mérten van összeállítva.

Z E N E.

Magyar ábrándok. Valaha a 60-as években a magyar zeneértő közönségnek nem voltak kedveltebb zeneszámai a magyar ábrándoknál. Ez a kedveltség megmaradt azóta

is, ha a tulságos nagy lelkesedés le is lohadt valamennyire. Epp ezért a *Könyves Kálmán* műkiadó társaság nagy szolgálatot tett a közönségnek, mikor a legkiválóbb magyar ábrándokat egybegyűjtötte. A *Könyves Kálmán Zeneműtára* egyik kötetét teszik ki ezek az ábrándok. Valamennyi valósággal gyöngye a magyar zeneirodalomnak, kiváló izléssel párosult szaktudás volt képes ilyen jó összeválogatásra. Sokat emel a gyűjteményen, hogy a Székely-féle ábrándokból is többet közöl.

A gyűjtemény így is igen értékes.

Tartalma a következő:

1. Sipos A. Kossuth-induló.
2. Brück Gy. Czigány temetés és tor.
3. id. Abrányi Kornél: Pusztai csendélet.
4. Aggházy K. Magyar esték.
5. Palotásy Gy. Utolsó ábrándok.
6. Id. Abrányi K. Magyar hallgató, palotás és figura.
7. Somogyi M. Magyar Abránd.
8. Gaal Fer. I. Magyar ábránd.
9. Id. Abrányi K. Amit a várromok regeinek.
10. Gaal Fer. II. Magyar Abránd.
11. Brück Gy. Magyar tánczok.
12. Dr Angyal A. Magyar Rhapsodia.
13. Székely Bertalan: Fekete szem éjszaka.
14. Székely: Rózsabokorban jöttem a világra.
15. Allaga—Székely: Befutta az utat a hó.
16. Szentirmay—Székely: Húzzad cigány.

A *Könyves Kálmán Zeneműtára* összesen 10 ilyen kötetből áll; ára csak 100 korona. Megrendelhető lapunk útján is a hirdetési rovatban található rendelőlap felhasználása mellett.

Énekvizsgálat az Orsolyazárdában. Ma, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a nagyvárad Szent-Orsolya zárda növendékeinek énekvizsgálata igen szép, dus műsorral. A program a következő:

1. Nyitány (a Tell Vilmos című operából), négy kézre előadják: Kubinyi Margit és Vertán Blanka.
2. Nagyasszonyunk hazánk reménye... 4 szólamu női karra átírta Neworall István; énekl: a tanítónőképző énekkara.
3. Aranyos napsugár... Erdődi Ernő átírása Kücken után; 2 szólamu női karra; énekl: a III. és IV. polg. leányiskola énekkara.
4. Honfidal. Négy szólamu női karra írta Baumgarten Vilmos; énekl: a tanítónőképző énekkara.
5. Fülemléhez (duett); zenéjét szerző: Waldner A. énekl: a III. és IV. polg. isk. növendékei.
6. Sonate Gayon Józseftől. Zongorán előadja: Kerekes Anna.
7. Táncz kardal (a Tell Vilmos operából); énekl: a III. és IV. polg. leányiskola énekkara.
8. Jó éjtl... (Duette). Szerző: Sztojancovics Jenő; énekl: Venter Valéria és Corbutz Viktoria.
9. Alkonyatkor. (Trio). Szerző: Mayor Gyula. Énekl: a tanítónőképző IV. éves növendékei.
10. Rákóczi-induló. Három szólamu női karra átírta Neworall István; zongorán kísérik négy kézre: Vertán Blanka és Kerekes Anna.

MULATSÁG.

Katholikus juniális. Nagyban folynak az előkészületek a Katholikus Kör juniálisára, amelyen mint értesültünk, nemcsak Nagyvárad bájos fiatal leányai, hanem a környék családjai is igen nagy számmal fognak részt venni. A buzgó rendezőség mindent elkövet a siker érdekében annál is inkább, mert tudomása

szerint igen sok fiatal leánykát ezen a mulatságon fognak először bemutatni. Kétszeresen kell tehát a rendezőségnek mindent elkövetnie, csak hogy minél jobban találják magukat a vendégek.

Ebben a tekintetben nem is lesz panasz. Olyan rendezői gárdája egy mulatságnak sincs. mint a katolikus bálókna és juniálisoknak. Leles, kitartó tánczos valamennyi, akik elkeseredetten irtják a petrezselymet.

A juniális, mint már jeleztük, e hó 18-án a Püspök-fürdőben tartják meg. Táncz kezdete 6 órakor. Belépti-jegy személyenkint 2 korona, család-jegy 5 korona. Ejjél után külön vonat. A meghívókat még e hét elején expeelálják; aki meg nem kapná, sziveskedjék címét a Tiszántúl szerkesztőségével tudatni.

A rendezőség névsora a következő:

Rendező bizottság: Krüger Aladár elnök, Medvigy István és Frankó József alelnökök, Illés István háznagy, Láncey Ferenc pénztárnok, Böszörményi Béla ellenőr, Kacsán Kálmán és Neszlör József jegyzők.

Rendező bizottsági tagok: Alliquander Kálmán, Alliquander Odön, Altnöder Béla, Andrónyi Gusztáv, Bálint Endre, Békésy Jenő, Beleznay Antal, ifj. Böszörményi Géza, Cserey Dezső, Cserey Géza, Cserey Jenő, Dutka Akos, Erdelt Béla, Fábry Albert, Fábry István Fehér Odön, Fényes Odön, Fichtner Ferencz, dr Fráter Pál, Garay Géza, Géczy Imre, Ghy-czy Géza, Giraud Árpád, Heiser Gyula, dr Imrik Gusztáv, Jaczkovics Gyula, Jancsovits Jenő, ifj. Jelinek Ferencz, Jelinek Géza, Jelinek Sándor, Julier Károly, Juricskay Barnabás, Juricskay Béla, Kacsán Kálmán, Kalmár Illés, Kalotay Viktor, Kirschlechner Károly, Kiss Kálmán, Kolb Géza, Kotzó Jenő, Kovács József, Kovalszky Kálmán, dr Krüger Jenő, ifj. Kugler Albert, Lakatos Frigyes, Lakatos József, Lukács Béla, dr Lukács Imre, Magyar László, Mártonffy Gyula, Marschand Odön, Maróczy János, ifj. Márkus János, dr Medvigy Gábor, Medvigy Mihály, Mészáros Aladár, dr Miskovszky Jenő, dr Molnár Kálmán, Morvay Zsigmond, Nadányi Jenő, Pallay Béla, Patkó Antal, Persz Ferencz, br. Podmaniczky Károly, Popity János, Poyvár Ernő, Rabatich Dusan, Ringelhann Lajos, Sebő Mihály, Suhajda György, Szemes Ferencz, Szemes Imre, Széles Károly, Szontágh Almos, Szűts Sándor, Tátray Kálmán, Terényi Péter, Tolnay László, Tölgyessy Arthur, Urbanits Kálmán, Varga Akos, Verme Béla, Vertán Endre, Vidosits Gyula, Voszka István, Völgyi Gábor.

A 48-as népkör nyári mulatsága.

A nagyvárad 48-as népkör tegnap délután dr Stokker József elnöklete melett tartott gyűlésén elhatározta, hogy e hó 12-én a Rhédey-kertben levő lövölde helyiségében saját könyvtára javára egy nagyobb szabásu nyári táncvizsgálatot rendez, amelyen, mint az elnök jelentette, dr Barabás Béla képviselő és neje is meg fog jelenni.

A mulatság rendezésére a választmány dr Stokker József elnöklete alatt egy 18 tagu bizottságot választott, mely már ma, vasárnap este 7 órakor a kör helyiségében a részletek tárgyalása végett gyűlést tart.

A várrd-velencei kath. kör juniális.

Ez a nemrég alakult, de szép jövő elé néző egyesület holnap avatja fel magát a nyilvánosság előtt. Holnap tartja első nyilvános mulatságát Karger nyári vendéglőjében. Az a szimpáthia, mely az ember első lépését, vagy a levegőbe szálló madár első szárnycsapását kíséri, nyilatkozik meg városunk összes katolikusanál ezen első debut iránt s az a nagy siker, melyet az a fellépés kétségkívül magával hoz, lesz a keresztívze a fiatal egyletek. A

mulatságot élvezetes felolvasás fogja megelőzni, melynek műsora a következő:

1. Megnyitó. Tartja Pálffy Béla.
2. Kakastúlón. (Monolog). Előadja Pásztor Lajos.
3. Hegedűduett.
4. Hamoreszk. Előadja Kürti Lajos.

Ezenkívül egy műkedvelőkből szervezett zenekar is közreműködik, mely a szüneteket fogja érdekes játékaival kitölteni. Karger vendéglőjét ez alkalommal lampionokkal s vtrággokkal fogják díszíteni. A mulatság kezdete este 8 órakor. Belépti jegy személyenkint 1 korona, családijegy 2 korona.

A jövedelem a kör szükségleteire fog fordíttatni.

A velencei polgári kör mulatsága.

A nagyvárad velencei és váraljai polgári kör június hó 12-én vasárnap, a lövölde-helyiségben hangversennyel egybekötött nyári mulatságot rendez. Kezdete este 8 $\frac{1}{2}$ órakor. A hangverseny programja a helyi lapokban később közölve lesz. Beléptidj-dij Személyijegy 1 kor. Családijegy (3 személyre) 2 kor. 40 fill.

TANUGY.

Vizsgálatok a főreáliskolában. A nagyvárad m. kir. áll. főreáliskolában az ezidei évvégi osztályvizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni: június hó 16-án d. e. 8 ó. róm. kath. hittan; 17-én d. u. 3 ó. latin nyelv; 20-án d. e. 8 ó. III. o. számtan, fizika, mértan; IV. o. magyar, német, francia; VII. o. magyar, német, francia; 21-én d. e. 8 ó. I a o. magyar, természetrajz, mértan; I b o. magyar, természetrajz, számtan; II. o. magyar, német, mértan; 22-én d. e. 8 ó. III. o. történet, földrajz; IV. o. magyar, német; V. o. francia, német, számtan; VI. o. történet, természetrajz, mennyiségtan; VII. o. mennyiségtan, mértan, vegytan; 23-án d. e. 8 ó. Ia o. magyar, földrajz, számtan; I b o. német, földrajz, mértan; II. o. számtan, természetrajz, földrajz; 24-én d. e. 8 ó. III. o. magyar, német, francia, IV. o. francia, mennyiségtan; V. o. történet, magyar; VI. o. mértan, vegytan; VII. o. történet, fizika; d. u. 5 ó. torna-ünnepély; 20-ától 24-ikéig rajzkiállítás; 29-én d. e. 9 ó. záróünnep. Ugy a vizsgálatokon, valamint az ünnepélyeken és a rajzkiállításon a tisztelt szülöket és tanügybarátokat szivesen látja az igazgatóság.

Magánvizsgálatok a főgimnáziumban. A nagyvárad prem. főgimnáziumban a magántanulók vizsgálatait f. hó 14-én (kedden) és 15-én (szerdán) tartjuk. 14-én lesz a magántanulók írásbeli, 15-én pedig a magántanulók szóbeli vizsgálata. Nagyvárad, 1904 június hó 5-én. Az igazgatóság.

Vizsgák a kereskedelmi iskolában. A nagyvárad felsőkereskedelmi iskola, folyó tanév évvégi vizsgálatait a következő sorrendben mennek végbe:

Június 9-én d. u. 4 órától: egészségtan az alsó osztályban. 10-én d. u. 3 órától: német társalgó gyakorlatok az alsó osztály I. csoportjában. 13-án d. u. 3 órától: német társalgó gyakorlatok az alsó osztály II. csoportjában. 14-én d. u. 3 órától: német társalgó gyakorlatok a középső osztály I. és II. csoportjában. 15-én, 16-án és 17-én d. e. 8 órától: a magánvizsgálatok írásbeli része. 16-án d. e. 8 órától: írodai munkálatok, kereskedelmi számtan, történet és mennyiségtan az alsó osztályban. 17-én d. e. 8 órától: magyar, — német, — francia nyelv, — történet és kereskedelmi levelezés a középső osztályban. — 18-án, 20-án és 21-én d. e. 8 órától érettségi vizsgálatok. 19-én d. e. a magánvizsgálatok szóbeli része. 22-én d. e. 8 órától: magyar, német és francia nyelv, kereskedelmi ismeretek az alsó osztályban, 23-án délelőtt 8 órától:

kereskedelmi számtan, mennyiség, könyvitel és irodai munkálatok a középső osztályban. 24-én d. e. 8 órától: földrajz, természet- és kereskedelmi levelezés az alsó osztályban. 25-én d. e. 8 órától: jogi és közgazdasági ismeretek, földrajz a középső osztályban. Az előadások 14-ig bezárólag tartanak. A tanév ünnepies bezárása a jutalmak és bizonyítványok kiosztása 29-én délelőtt 9 órakor. A vizsgálatok nyilvánosak lévén, a Kereskedelmi Csarnok elnökségét és iskolabizottságát, a szülőket és az iskolatgy barátait a vizsgálatok meghallgatására tisztelettel meghívja. **Nagyvárad, 1904. június hó 4-én. Az igazgatóság.**

Tanítóképzői magántanulók osztályvizsgálata. A nagyvárad kir. kath. tanítóképzőnél a magántanulók osztályvizsgálata 1904. június 20, 21. (husz és huszonegyedikén) tartatik meg. Nagyvárad, 1904. május 27. Az igazgatóság.

Ovónőképzői magántanulók osztályvizsgálatai. A nagyvárad kir. püspöki kisdévodovónőképző-intézetben magántanulók részére 1904. június 23, 24. huszonhárom és huszonegyedikén) osztályvizsgálat tartatik. Nagyvárad, 1904. május 27. Az igazgatóság.

NYILTÉR.

Dr Tóth Ferencz

ügyvéd.

városi tb. alügyész
ügyvédi irodáját

Nagyváradon, Zöldfa-utca

784

(Zsiga-ház)

m e g n y i t o t t a.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új „Bazár“-épület színház oldal

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legujabb divatu** és a **legjobb minőségű** szöveteim raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét az összes áruimra, melyet **kizárólagosan csak a Főtisztelendő papság részére** tartok. Állandóan nagy választék **reverenda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legegészszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kiadó tisztelettel:

Bumbera Imre,

polgári- és papi szabó.

156

Megnyilt a Városligeti uszoda.

Van szerencsém a n. érd. közönség szives tudomására juttatni, hogy modora berendezésű **uszodámat**

a fürdési időnyre megnyitottam és a közönség rendelkezésére bocsájtom.

Uszodámban a férfi- és nőosztály teljesen el van különítve s vetkező kabinokkal ellátva.

Uszodámban négy osztály van u. m. 2 első férfi és női, és 2 másodosztály férfi és női; továbbá a kabinok és fürdők úgy vannak berendezve, hogy a legnagyobb kényelmet nyújtják s hűs üdüléstül szolgálják.

Uszodámnál még semmiféle szennyvíz vagy csatorna nem folyik a Körörsbe s így vize tiszta, hegyi kristály; levegője a hegyekről áramló friss, szóval uszodám egész felszerelésével magasan föltűlül minden más uszodát és minden kivánságot kielégít.

Jégbe hűtött friss italok kaphatók, valamint úgy uszni tanítás, mint szezon bérletjegyek és úgy férfi, mint női ruhák naponta a pénztárnál válhatók.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve

kiváló tisztelettel

Pankolics Károly,

uszoda tulajdonos.

Özv. Jüngling Józsefné

állandó nagy raktára

varrógép, kerékpár alkatrész- és felszerelésekben

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA, (Bazár-épület).

Nagy választék **acetylen-lámpa légtömő** és **gummiköpenyben** Szakszerűen berendezett **nagy javító MÜHELY.** — **Emalírozás** **nickelezés** és bármilyen **javítások** pontosan és jutányosan eszközölhetnek.

Carbit napi árban!

A legjobb gyártmányu

Rössler, Jauernig, Ausztria és Stirián

kerékpárok

vannak állandóan raktáron.

Becsés pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel

özv. Jüngling Józsefné.

A jó munka a legjobb reklám

Ki javítja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszer vagy órát csak

Freund Benjaminsnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis hásszal is megelégszik.

Fél árban kinél kap szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminsnál.

Miért mert megvett potom árért egy raktárt.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminsnál

értekesítheti legjobban. Ékszer javítást hallatlan olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg

Nagyvárad, Fő-utca, Széchenyi-szálloda épületében.

TAVIRATOK.

A képviselőház ülése.

Budapest, jun. 4. (Saját tud. táv.)

A képviselőház kedden formális ülést tart, melyen megállapítják a napirendet.

A vasutassztrájk utójátéka.

Budapest, június 4. (Saj. tud. táv.)

Délután tovább folyt Vörös László tanu-vallomása. Vörös vallatása további folyamán elmondta, hogy a sztrájkolók kitarását nagyban előmozdította a horvát vasutasok buzditása s a segélyezések.

Majd Dobieczy Sándor orsz. képviselő, egykori debreczeni üzletvezetőre került a sor.

Mahler Károly a sztrájkolók sürgönyváltására vonatkozólag mond el egyet-mást.

Ezután Polacsek, majd Györffy Gyula védők szólalnak fel e kényes kérdésben, hogy a sürgönyökre vonatkozólag tanu nyilatkozhatik-e, mert e sürgönyök tartalmának nyilvánossá tétele hivatalos titkot képez.

A tárgyalást hétfőn folytatják.

Dolgoruczki herceget elmeógyógyintézetbe viszik.

Budapest, június 4. (Saj. tud. táv.)

Dolgoruczki orosz herceget, Lamsdorff orsz. külügyminiszter támadját, mint Pétervárról hiteles forrásból jelentik, elmeógyógyintézetbe viszik.

Minden csendes.

Pétervár, jun. 4. Az orosz távirati ügy-nökség jelenti Mékdenből mai kelettel: A háboru színhelyének helyzete változatlan. Port-Arthurból nem jöttek hírek. Csapatainknak észak-koreai sikeres eljárása nagymértékben nyugtalanítja a japánokat.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde

Budapest, jun. 4

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	688.50
Magyar hitel	—	—	—	—	—	749.50
Allamvasut	—	—	—	—	—	694.—
Rimamurányi	—	—	—	—	—	488.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	585.25
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jun. 4-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.80
Magyar koronajárdék	97.25
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	89
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földtehermentesítési kötvény	2.06
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	1.61
Tizsaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	98.75
Oszták járadék papírban	98.75
Oszták járadék papírban	118.50
Oszták járadék aranyban	99.20
Oszták korona járadék	152.50
Oszták államsorsjegyek	16.20
Oszták magyarban részvény	744.25
Magyar hitelbankrészvény	641.50
Oszták hitelintézet részvény	688.50
Párisi vista	19.04
29 frankos arany (Napoleon'dor)	48.30
Németbirodalmi márka	289.25
Londoni vista	95.23
20 márkás arany	28.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA**Hirdetmény.**

Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság'
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

789

AZ igazgatóság.**Nyári idősakra!**

Francia batisztokból

különlegességek.

Napernyők, bluosok

nagy választékban.

Kész fehérneműek

páratlan jó minőségben.

Szövet kelmékben

remek kivitel

Különféle mosókelmék,

Harisnyák, nyakkendők,

asztalneműek,

ágy garnitúrák, paplanok

és szőnyegek stb.

Legszolidabb üzletben megszerezhetők

BECZKAY LAJOS-nál

NAGYVÁRAD,

Szent-László-tér, Zöldfa-utca sarkán.

Sz. KOCSIS JÁNOS

férfi-szabó üzlete

NAGYVÁRAD, Szent László-tér. a „Sas“ kávéház mellett

Megérkeztek

a hazai angol és francia tavaszi szöveteim a legnagyobb választékban, melyekből **jutányos árakért** a legújabb divat szerinti uri ruhákkal szolgálók.

Jó nadrágszabó munkás állandó alkalmazást nyerhet.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, katonai és polgári szabó

606

Törlesztéses Jelzálogkölcsönöket**10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 és 50 évi visszafizetésre**

fél éves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik, 500 koronától kezdve a legelőnyösebb feltételek mellett ad,

esetleg drága kamatozású kölcsönöket konvertál a

Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyváradon.

Kölcsönkéreseknel telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv beküldése szükségeltetik.

Hirdetések

jutányos áron

felvételnek a

„Tiszántúl“

kiadóhivatalában.

MIT IGYUNK?

hogy egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvószer. Elsősorban a mohai

ÁGNES

forrás mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor, légcső és húgyszervi betegségeknek. Azért tehát

Használjuk a mohai Ágnesforrást, ha gyomor-, bél-és légcsőhuruttól szabadulni akarunk.

Dr. Kéty.

Használjuk a mohai Ágnesforrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.

Dr. Küvér.

Használjuk a mohai Ágnesforrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be

Dr. Gebhardt

Használjuk a mohai Ágnesforrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

Dr. Glass

Háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben, minden kétes értékű mértékűen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olcsóbban adja, hogy az Ágnesforrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse. Árlapot s prospectust kívánatra bérmentve küld a mohai Ágnesforrás kezelősége Mohán. Fejérmegye.

Kedvelt borviz.

Kedvelt borviz.

Főraktár Nagyvárad és környékére JANKY ANTAL utóda KISS KÁROLY urnál.

—❖ Meglepő eredmény! ❖—

Egyszerű kezelés! Nagy kereslet!

mutatja leginkább mennyire vált be a

LABOLIN,

mely lábizzadás ellen a legjobb szer.

Teljesen ártalmatlan, hatása még

♦ oly idült esetben is biztos. ♦

Ára 1 üvegnek használati utasítással és ecsettel 1 kor. 20 fillér.

Kapható:

Berger Sándor

PARFÜMERIE „SAVOLY”

üzletszertárában.

NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR. (SZINHÁZ-SAROK.)

Utazó kosarak és bőröndök nagy választékban.

UJ! Szerencse-Bazár! UJ!

KARDOS LIPÓT

szerencsebazárja Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

Tisztelettel hozom a m. t. közönség szives tudomására, miszerint *Nagyváradon, Szt. László-tér 1-ső szám alatt* (Elek József üzlete mellett) egy, a mai kornak megfelelően legmodernebbül berendezett

gyermek-játék- és diszműáru-üzletet

nyitottam, hol minden e szakba vágó cikkek úgy a kivített, mint a *mesés olcsóságot* illetőleg verse-nyen felül állanak. — *Férfi-dívatcikkek, turista-ingek, övek, torna- és komót-czipők, női- és férfi szalmakalapok, eső- s napernyők, harisnyák, sétabotok, valódi solingeni acél zsebkések* dus választékban. — *Mindennemű szobadiszekből állandóan nagy raktár.* — Egyszerű próba vásárlás bárkit meggyőz úgy a pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról, mint az árak rendkívüli olcsóságáról. Szives támogatást kérve, vagyok mély tisztelettel

KARDOS LIPÓT.

Mindennemű szobadiszek, majolika és fayence-áruk.

—❖ ÜZLET-ÁTHELYEZÉS! ❖—

HOFFER BERTALAN

paplangyártási telepét Fő-utca, Bazár-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szonterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönséget értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek.

686.

Szép és finom! Új és divatos!

Nyári különlegességek!

Batisztok, himzett mollok, delainek, grenadinok, ajour-kelmék és igen sok más cikkben valóban bámulatra méltó különlegességek érkeztek.

Kovács L. és Társa,

Nagyvárad, Zöldfa-utca. Kolozsvár, Vesselényi-utca.

598

Törlesztéses jelzálogkölcsonöket

földbirtokra vagy nagyobb bérházakra

15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50 és 60 évi visszafizetésre

féléves részletekben,

melyekben a kamat és tőke törlesztése bennfoglaltatik legelőnyösebb feltételek mellett ad, esetleg drága kamatozásu kölcsönöket konvertál

és szükséges felvilágosítással készséggel szolgál

a

Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank

Nagyváradon, Teleki-utca.

Ugyanott kölcsönök értékpapirokra, arany és ezüstre jutányos kamat mellett kaphatók.

763

